

Případová studie Města Olomouce

Tato případová studie je součástí projektu Plánování odpadového hospodářství na municipální úrovni (TD020304) a byla vytvořena s finanční podporou TA ČR.

Řešitelská organizace: Ing. Pavel Novák s.r.o.

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O MĚSTU OLOMOUČ

Kraj:	Olomoucký
Počet obyvatel:	99 489 (31. 12. 2013)
Správní členění:	obec s rozšířenou působností, pověřená obec
Rozloha:	103, 36 km ²
Množství produkovaného směsného komunálního odpadu (2013):	16 057, 2 t (161 kg/obyv.)
Množství produkovaného biologicky rozložitelného odpadu (2013):	6 311, 8 t (63,4 kg/obyv.)
Množství produkovaného papíru občany (2013):	1 745, 1 t (17,5 kg/obyv.)
Množství produkovaného papíru občany se započtením odpadů ze sběren odpadů a se započtením sběru papíru na školách (2013):	3 576,1 t (35,9 kg/obyv.)
Množství produkovaného nápojového kartonu občany (2013):	78, 6 t (0,79 kg/obyv.)
Množství produkovaných plastů občany (2013):	1 061, 2 t (11 kg/obyv.)
Množství produkovaného skla občany (2013):	1 115, 4 t (11 kg/obyv.)

Odpovědné osoby za organizaci a systém svozu odpadů ve městě: referent odboru životního prostředí Magistrátu města Olomouce (MMOI) (Mgr. Petr Swaczyna) → vedoucí oddělení odpadového hospodářství a péče o prostředí a zástupce vedoucího odboru životního prostředí (RNDr. Jana Matzenauerová)

Město Olomouc, Foto: <http://www.ihned.cz>

SYSTÉM ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

Svozová společnost: Technické služby města Olomouce, a. s. (vlastněné městem). Technické služby (TSMO) se starají o svoz směsného komunálního odpadu (SKO) a zajišťují jeho energetické využití či odstranění, sváží veškerý separovaný odpad a zajišťují jeho materiální využití, zajišťují mobilní svozy odpadů (viz dále – sběrové soboty), provozují systém nádobového sběru a svozu bioodpadů a zajišťují využití bioodpadů na smluvní kompostárně a provozují sběrné dvory města.

Vybavenost: 802 sběrných stanovišť na separovaný odpad na 99,5 tis. obyvatel (většina stanovišť kompletní - papír + plasty + sklo + nápojový karton). Sklo se při třídění odpadů rozlišuje na bílé a barevné. Nápojový karton se třídí do zvláštních nádob pro tento účel o objemu 240 l. Nádoby na nápojový karton jsou přítomny ve většině sběrných stanovišť. Na separovaný odpad jsou občanům k dispozici nádoby hned o několika velikostech (120 l, 240 l, 1 100 l), nejvíce jsou pak ve sběrných stanovištích zastoupeny kontejnery o objemu 1 100 l s horním výsypem (na spodní výsyp je pouze 30 nádob „zvonů“ na bílé sklo). V Olomouci jsou také nově vybudovány 3 hnízda velkých podzemních kontejnerů na papír, plasty a sklo (centrum města – Třída Svobody). Z výše popsané infrastruktury odpadového hospodářství vyplývá, že hustota sběrné sítě na separovaný odpad je přibližně **124 obyvatel/sběrné stanoviště**. Doplňkově ve čtvrti Lazce (zástavba rodinných domů) od května 2014 probíhá rovněž **pilotní projekt** technických služeb města s názvem „**Třídění odpadů v domácnosti**“, kdy do 122 domácností byly zdarma zapůjčeny mimo nádoby na SKO také nádoby na tříděný papír a plasty o objemu 240 l. Tyto nádoby jsou **vyváženy vždy 1 x za 4 týdny**. Občanům je dále k dispozici **73 kontejnerů na textil**, **25 červených kontejnerů** ke zpětnému odběru elektrospotřebičů a e-boxy na úřadech. Odpady mohou občané s trvalým pobytem v obci bezplatně odevzdávat též ve **2 sběrných dvorech města**, které jsou otevřeny každý den v týdnu. Poslední (**třetí**) **městský sběrný dvůr** slouží zejména k předávání odpadů **podnikateli za úplatu**. Odpady zde mohou odevzdávat i občané města, ale rovněž za úplatu – zejména stavební odpad (tento sběrný dvůr otevřen pouze ve všední dny). Město Olomouc také **1 x ročně** (jaro) pořádá tzv. „**sběrové soboty**“, jedná se o mobilní svoz objemného odpadu, nebezpečného odpadu, bioodpadu a zpětný odběr elektrozařízení ve **velkoobjemových kontejnerech s obsluhou**. Sběrové soboty probíhají každý rok vždy 10 po sobě jdoucích sobot (březen – květen), a to pokaždé na 4 místech současně (4 sestavy kontejnerů) ve dvou čtvrtích města Olomouce. Každý týden se tyto kontejnery přesouvají dle předem stanoveného harmonogramu, který je občanům včas k dispozici.

Třídění odpadů v Olomouci, Foto: Ing. Pavel Novák s.r.o.

Město Olomouc nabízí svým občanům **komplexní služby** také v oblasti nakládání s bioodpady. Již v dubnu roku 2008 byl v městské části Neředín (v zástavbě rodinných domů) **zaveden systém odděleného nádobového sběru a svozu bioodpadů** (nejprve rozmístěno cca 260 kusů hnědých bionádob o objemu 240 l). Systém se osvědčil, a proto byl v roce 2011 rozšířen do všech městských částí města Olomouce. V současné době si může každá domácnost žijící v rodinném domě na celém území města Olomouce od města zapůjčit nádobu na bioodpad a zapojit se do výše uvedeného systému nádobového sběru bioodpadů. Nádoby jsou zapůjčovány technickými službami (v rámci místního poplatku za komunální odpad) zdarma, je však nutno o tuto nádobu aktivně zažádat (vyplnit on-line formulář, zavolat či poslat žádost na odbor životního prostředí). Nádobu tak dostanou pouze lidé, kteří mají o třídění bioodpadu zájem a je tudíž tímto způsobem podpořena čistota nádobového sběru bioodpadů. Sbírají se zejména rozložitelné zbytky ze zahrady a kuchyně od občanů a nádoba je vyvážena vždy **1x za 14 dní ve vegetačním období** (duben – listopad) a 1x měsíčně v zimním období (prosinec – březen). Odpad z bionádob ve městě se využívá na smluvní kompostárně (každý rok se dělá soutěž tak, aby cena byla co nejnižší – v roce 2014 se bioodpad zpracovává v kompostárně v Kralicích na Hané). Aby byli občané kvalitně informováni, město zřídilo **informační webové stránky** s názvem **Bioodpad v Olomouci** (<http://www.olomouc.eu/bio> - viz níže).

Webové stránky bioodpad v Olomouci, Sběrové soboty v Olomouci, Foto: <http://www.olomouc.eu/bio/svoz-bioodpadu>, Ing. Pavel Novák s.r.o.

Objemný bioodpad (ořezy, silnější větve, větší množství bioodpadu), který se nevejde do nádob, je možno odevzdávat **do velkoobjemových kontejnerů v rámci jarních sběrových sobot** (společně s dalšími odpady a se zpětným odběrem elektrospotřebičů – velkoobjemové kontejnery s obsluhou – viz výše) nebo celoročně ve **sběrných dvorech**. V obou sběrných dvorech města Olomouce určených pro občany je možno jakýkoliv bioodpad odevzdávat každý den v týdnu (po-ne), což zajišťuje občanům města komfort zbavit se bioodpadu ihned po jeho vzniku a nevznikají tudíž nahodilé černé skládky bioodpadu a redukuje se jeho množství v SKO. Od roku 2008 město Olomouc **podporuje také domácí kompostování** u svých občanů. Cílem je maximální možné snížení nákladů města spojené se svozem bioodpadů a podpora jeho zpracování v místě vzniku, tj. na pozemku fyzické osoby, vlastníka dané nemovitosti. Na základě smlouvy o výpůjčce si mohou občané od města **zapůjčit kompostér pro domácí kompostování** vyrobený z recyklovaných plastů o objemu 700 l (výpůjčka na dobu 3 let, po 3 letech přechází do majetku občanů). Město Olomouc již zapůjčilo cca 600 kompostérů a hodlá další dát občanům k dispozici i v tomto roce (každý rok na to má vyčleněnou částku v rozpočtu pro zájemce).

Způsob platby za odpady: místní poplatek ve výši **660 Kč/rok** (2014) na trvale žijícího obyvatele – poplatek za veškeré služby včetně svozu bioodpadu a zapůjčení nádob na SKO a na bioodpad. Poplatníkům jsou poskytovány úlevy (důchodce nad 80 let = úleva 100%, dítě do 1 roku = úleva 100%, dítě do 16 let = úleva

50%, poplatníci, kteří mají ve vlastnictví stavbu určenou k individuální rekreaci, byt nebo rodinný dům, ve kterých není hlášena k pobytu žádná fyzická osoba = úleva 100%).

Organizace služeb a frekvence svozu odpadů: Svoz směsného komunálního odpadu (SKO) ve městě probíhá od prahu domu, a to **2 x týdně** na sídlištích (velké množství lidí) a v centru města (menší nádoby) a **1 x za 14 dní v oblastech se zástavbou rodinných domů** (střídá se vždy se svozem bioodpadu od těchto domů). SKO je svážen na překládací stanici technických služeb ve městě, kde je mechanicky slisován tak, aby mohl být co nejhospodárněji ve velkoobjemových kontejnerech převezen k energetickému využití do spalovny odpadů v Brně (99 % odpadů). Pokud má spalovna odstávku, odpady jsou převáženy k odstranění na skládku komunálního odpadu v Mrsklesech. Na uvedenou skládku jsou k odstranění předávány rovněž objemné odpady ze sběrných dvorů a ze sběrových sobot. **Papír** je v Olomouci svážen dle typu zástavby a velikosti nádob **2 x týdně** (v centru a na sídlištích – kontejnery 1 100 l), nebo **1 x týdně** (v oblastech se zástavbou rodinných domů nebo nádoby 240 l) technickými službami na třídící linku společnosti MAD PAPÍR a.s. v Olomouci, odkud vytríděný papír odchází ke konečnému zpracovateli. **Plasty** jsou vyváženy opět dle typu zástavby a velikosti nádob **2 x týdně**, či **1 x týdně** (obdobně jako výše) a to přímo na třídící linku technických služeb v Olomouci, která zajišťuje jejich dotřídění a další využití. **Sklo** se vyváží **1 x za 4 týdny**, nedotřídí se na třídící lince jako papír a plasty, ale je sváženo na překládací stanici skla. Zde se před nakládáním na velkoobjemové kontejnery zbaví pouze větších nečistot a je odváženo ke konečnému zpracování do skláren. **Nápojový kartón** je svážen **1 x týdně**, nebo **1 x za 14 dní** (dle typu zástavby), a to opět na třídící linku technických služeb v Olomouci, kde je dotříděn a předán odběrateli. Velkoobjemové podzemní kontejnery na papír, plasty a sklo v centru města se vyváží operativně dle jejich zaplnění. Rozmístění, počet a typ nádob na odpad určuje odbor životního prostředí Magistrátu města Olomouce. Ve městě též funguje **11 výkupu druhotných surovin**, ve všech výkupnách se vykupuje kov a v 8 se vykupuje také papír (plast se v Olomouci nevykupuje). Monitoring zaplněnosti nádob na separovaný odpad probíhá namátkově pracovníky TSMO, zaměstnanci magistrátu města Olomouce a občany (volají na TS a magistrát). Pokud je zjištěn nedostatek (přeplněnost nádob na separovaný odpad na nějakém místě), TS provedou mimořádné svozy separovaných odpadů.

Sběrný dvůr v ulici Chelčického v Olomouci, Foto: Ing. Pavel Novák s.r.o.

Informování občanů města o službách odpadového hospodářství: Magistrát města Olomouce informuje občany města o službách v OH několika informačními kanály:

- **webové stránky obce** – aktuální informace o provozu systému OH (harmonogramy svozů, ...), novinky v systému OH, informace o třídění odpadů a o plánovaných akcích města (např. Ekojarmark), na webu je dostupný Plán OH (POH) obce a vyhlášky vztahující se k OH. Speciální webové stránky jsou věnovány nakládání s bioodpadem (<http://www.olomouc.eu/bio>)

- **měsíčník radnice** – každý měsíc články s odpadovou tematikou (do schránek všem občanům), občané jsou informováni o připravovaných akcích města, o harmonogramu mobilních svozů, jsou jim poskytnuty obecné naučné informace o třídění odpadů, uvedeno zhodnocení nově zavedeného systému – např. rozšíření bio, zavádění tašek na tříděný odpad či vyhodnocení pilotních projektů
- **letákové akce** – zejména v předešlých letech při změnách v systému OH (zavádění systému nádobového sběru bioodpadů, rozšíření infrastruktury k třídění odpadů)
- **kontaktní kampaně** – vzdělávací akce pro veřejnost – "Ekologické dny Olomouc" (každý rok od března do května - blok akcí) - v rámci Ekologických dní je 1. 5. tzv. „Ekojarmark“ – přítomny stánky rovněž s odpadovou tematikou - informování veřejnosti o systému OH a hry (technické služby), stánky kolektivních systémů (informace o třídění odpadů a soutěže pro děti)
- **školní vzdělávací akce** – základní školy a mateřské školy prochází ekologickým vzdělávacím programem v ekologickém centru ve Sluňákově (dříve oddělení na magistrátu, nyní samostatná příspěvková organizace města) - v rámci programů jsou také přednášky o odpadech.
- **Hry pro děti, omalovánky a další pomůcky pro děti** - každoročně vychází materiály pro děti, které je hravou formou vzdělávají v oblasti odpadového hospodářství - podle různého stupně vývoje a věku, každoročně vyčleněné peníze z rozpočtu města (finanční přebytek získaný městem z třídění odpadů se každoročně vrací do dalšího vzdělávání občanů - na podporu třídění odpadů)

Plánování odpadového hospodářství: Město Olomouc má zpracovaný plán odpadového hospodářství města (POH), který se mu dlouhodobě daří naplňovat (vytyčené cíle splněny již v roce 2010).

FAKTORY ÚSPĚCHU ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

Město Olomouc dosahuje dlouhodobě velmi dobrých výsledků v separaci odpadů. Dokonce se mu již několik let daří např. v případě **recyklace skla naplňovat cíle evropské rámcové směrnice o odpadech** (ES/98/2008), které byly stanoveny až pro rok 2020 – tzn. zrecyklovat minimálně 50% uvedených složek domovních a jim podobných odpadů (v roce 2013 bylo sklo separováno s účinností 59%). Plastové odpady byly v Olomouci v roce 2013 separovány s účinností 31% a papírové odpady s účinností 38% (při zahrnutí papíru ze sběren odpadů cca 71%). Díky svému úsilí v separaci odpadů město Olomouc v roce 2013 rovněž vyhrálo v celostátní soutěži obcí v třídění odpadů „O křišťálovou popelnici“ společnosti EKO-KOM a.s. (finalista soutěže také v roce 2011).

Hlavní faktory úspěchu odpadového hospodářství Olomouce:

- **nadstandardní komunikace s občany města**
- **důraz na výchovu a vzdělávání (vzdělávací centrum a investice do vzdělávacích pomůcek pro děti)**
- **ověřování nových postupů před jejich zavedením do OH realizací pilotních projektů (část města)**
- **dlouhodobé plánování v OH**
- **podpora vedení města (vyčleňování finančních prostředků na vzdělávání a zdokonalování infrastruktury)**
- **hustá síť infrastruktury OH (velký počet sběrných stanovišť na obyvatele)**